

Aile İçi Şiddet

Genel olarak, geleneksel aile birimi içinde şiddet olgusu ortaya çıkarsa buna aile içi şiddet denir. Aile içi şiddet olgusunda faillerin ve mağdurların hepsi doğum veya evlilik sonucu oluşan bir akrabalık ilişkisini paylaşırlar. Buna ek olarak, fail ve mağdurların hepsi mahrem bir ilişkiyi paylaşırlar. Aynı zamanda fail ve mağdurların çoğu aynı meskeni paylaşırlar. Bu kavramlaştırma eşe, çocuğa, kardeşe ve ebeveynlere karşı şiddeti içerebilir.

Aile içi şiddetle kastedilen şey, “kendini aile olarak tanımlamış bir grup içerisinde zorlamak, aşağılamak, cezalandırmak, güç göstermek, öfke, gerginlik başlatmak amacıyla bir bireyden diğerine yönele her türlü şiddet davranışı”. Ve aile içerisinde bir yetişkin bireyden diğerine; (karşı cinsler veya aynı cinsler arasında) yetişkinden çocuğa; çocuktan yetişkine ve çocuktan diğer çocuğa/çocuklara yönelik olarak ortaya çıkabilmektedir.

Ancak en yaygın rastlanan aile içi şiddet türü erkeğin kadına ve ebeveynin çocuğa yönelttiği şiddettir. Yapılan araştırmalar şiddet uygulayanların %95’inden fazlasının erkek, şiddete maruz kalanların %90’ından fazlasınının kadın ve çocuk olduğunu ortaya koymaktadır. (Güneri,1996).

Birleşmiş Milletler, 1991’de yayımlanan deklarasyon ile kadına yönelik şiddeti genel olarak “Kadınlarda ister kamu, ister özel yaşamlarında, fiziksel, cinsel veya psikolojik yaralanma sonucunu doğuran veya böyle bir sonuç doğurmaya yönelik herhangi bir alandaki, cinsiyete dayalı her türlü eylem, ihmal ve kontrol edici davranış veya tehdit veya özgürlüğün keyfi biçimde kısıtlanmasıdır” şeklinde tanımlamıştır. (Watts ve Zimmerman,2002; Sato veHeiby, 1992).

1970’li yılların ortalarına kadar kadınlara yönelik şiddet olaylarının yalnızca küçük ve belirli bir kadın kesimini etkilediğine inanılmaktaydı. Bu nedenle de, şiddete maruz kalan kadınların bu tür davranışları kışkırtan mazoşist bir kişiliğe sahip oldukları yolundaki genel inancın sorgulanmasına pek gerek görülmemekteydi. Bu tutum kadınlara yönelik şiddetin oldukça geniş bir kadın kesimini etkilediği gerçeğinin ortaya çıkmasıyla birlikte büyük ölçüde değişime uğramı, çözüm bulmaya yönelik girişimler çoğalmıştır (Davis 1977).

Dünya Sağlık Örgütü’nün 2002 yılı raporuna göre, dünya genelinde toplum içinde yapılan 48 araştırmada kadınların % 10-69’unun eşleri veya partnerleri tarafından hayatlarında en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığı saptanmıştır. Türkiye’de Aile Araştırma Kurumunun 1994 yılında yaptığı araştırmalarında kadınların %34’ünün aile içinde fiziksel şiddete, %53’ünün psikolojik şiddete maruz kaldığı bildirilirken, Ankara’da yapılan toplumsal bir araştırmada fiziksel şiddet %39, psikolojik şiddet %89 saptanmıştır.(Gülçür,1996) Bursa il merkezinde kadınlara yönelik şiddetle ilgili durum saptaması araştırmasında kadınların %58.7’i kendilerine şiddet uygulandığını belirtmişlerdir. (Bilgel ve ark.,2002)

Aile İçi şiddet, yalnızca şiddeti doğrudan yaşayan kadınları olumsuz olarak etkilemekle kalmaz. şiddetin yaşandığı ailede yetişen kız ve erkek çocuklarda, şiddet yaşanmayan ailelerde yetişen çocuklara oranla fiziksel ve psikolojik sorunlara daha sık rastlanmaktadır. Bu çocuklarda ciddi sağlık sorunlarının yanı sıra uyuşturucu ve alkol bağımlılığı, intihar girişimi, yasadışı davranış eğilimi, okulda devamsızlık ve eğitimini yarıda bırakma gibi eğilimlerin daha yüksek oranlarda görüldüğü saptanmıştır (Pfuts,1978).

Walker, şiddete maruz kalan kadını, “kendi haklarına ilişkin anlayıştan yoksun bir biçimde erkeğin her istediğini yapmaya zorlanan ve bir çok kez şiddetli fiziksel ya da psikolojik saldırıya maruz bırakılan kadın” olarak tanımlar ve şiddeti sadece fiziksel saldırı olarak görmeyi yanlış olduğunu, çünkü bunun eşit derecede zarar verici olan “yavaş” duygusal işkenceyi ihmal ettiğini savunur. (Walker, 1979:76)

Gündelik yaşamda şiddet denince akla ilk gelen “fiziksel şiddet”tir. Oysa özellikle kadınlara uygulanan şiddet, sanıldığı gibi aksine, sadece tokat, tekme, yumruk gibi fiziksel şiddet türleriyle sınırlı kalmamaktadır. Fiziksel şiddetin yanısıra “psikolojik şiddet”, “ekonomik şiddet”, “cinsel şiddet” aile içerisinde kadına yönelik şiddetin türleri olarak ele alınmaktadır. Bunların yanısıra ; kadının evden çıkmasını yasaklamak veya evden çıktığı zaman her hareketini denetlemek ve kadının çevresiyle görüşmesini engellemek; şiddet türleri, şiddet davranışları kapsamında olup, fiziksel şiddet beraber uygulandığında kadının etrafında birbirini besleyen ve üreten mekanizmalardan oluşan bir “şiddet çemberi” oluşturmaktadırlar (İlkkaracan, 1996:25)

Yaygın kanaatin aksine şiddet sadece düşük gelir düzeyli, eğitimsiz ailelerde yaşanmamaktadır. Araştırmalar göstermiştir ki, aile içinde yaşanan şiddet farklı coğrafik alanlarda, farklı sınıflarda, etnik gruplarda, farklı sosyo-ekonomik düzeylerde ve değişik kültürlerde varolan bir olgudur (İlkkaracan 1996:22, Watts ve Zimmerman,2002).

Şiddet üç aşamalı bir döngüde gerçekleşir.; (Güneri, 1996:90-91)

1. Gerginliğin tırmanması: Bu aşamada her iki taraf da gerginliğin farkındadır. Fakat olayları yatıştırabilmek için yapılacak bir şeyler vardır. Zaman içinde patlamaların arası azalır ve şiddet derecesi artmaya başlar.
2. Şiddet aşaması: Şiddetin yaşandığı aşamadır. İlişkide olan şiddet türü ne ise o gerçekleşir.
3. Balayı aşaması: Şiddet yaşandıktan sonra bir kaç ilişkide şiddeti uygulayanın tavır değişikliğine girdiği görülür. Saldırgan, baskıcı ve zarar veren tutumunu bırakıp; daha yumuşak, alttan alan ve özür dileyen bir tavır sergilemeye başlayabilmektedir.

Yapılan çalışmalar, dayak yiyen kadınların büyük kısmı şiddetin yaşandığı ailelerden gelmeseler de, şiddet uygulayan erkeklerin büyük bir çoğunluğunun şiddet ortamının varolduğu ailelerden geldiğini kanıtlamaktadır. Küçük yaşlarda aile üyeleri tarafından gerek fiziksel gerekse cinsel istismara uğrayan erkek çocuklar, yaşantılarının ileriki dönemlerinde kendileri de eşlerine şiddet uygulamaktadırlar (Walker,1979:32)

Fiziksel ve cinsel şiddetin birarada yaşanması, kadınlar için cinayet veya cinayet eğilimini arttırabilir. Partnerleri tarafından ölümlen veya partnerlerini öldüren kadınların çoğu, partnerleri tarafından şiddete maruz bırakılmış kadınlardır. Bu durum, özellikle stresi hafifletmek için yeterli kaynağı olmayan yoksul kadınlar için geçerlidir (Vogel ve Marshall, 2001).

Aile içi şiddete maruz kalan kadınlarda görülen temel ruhsal sorunlar arasında travma sonrası stres bozukluğu, depresif bozukluk, anksiyete bozukluğu sayılabilir. (Gleason 1993). Bu kadınların %29’unda ise ne sebep, ne sonuç anlamında hiç bir rahatsızlık yoktur. %65’i psikiyatrik tedavi talep etmiştir; %37’si hastaneye yatırılmış ve %29’unda en az bir defa intihar girişiminde bulunmuştur. Vakaların çoğunda sosyoekonomik düzey ortanın altındadır. Eğitim ise ilkökul ve ortaokul düzeyindedir.

Konunun hassasiyeti nedeniyle şiddet neredeyse tüm dünyada olduğundan daha düşük oranda bildirilmekte veya rapor edilmektedir. Giderek daha fazla benimsenmektedir ki şiddet, kadınların insan haklarının ihlalidir, önemli bir yaralanma nedenidir ve bir çok fiziksel ve psikolojik sağlık problemi için risk faktörüdür (Watts ve Zimmerman, 2002).

KAYNAKLAR

1. Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet (1998) Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, Bilim Serisi, No: 113, s: 7-16, 22, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara
2. Bilgel, N. (2002) U.Ü.S.Y.O. Ebelik Bölümü Öğrencileri. Bursa il merkezinde kadınlara yönelik şiddetle ilgili durum saptaması araştırması, *Medikal Trend* Ağustos: 46-49.
3. Butcher, J.N. (1969) MMPI: Research Development and Clinical Application., pp: 191-206, 279-296, McGraw-Hill Book Company, New York
4. Chesney-Lind, M. (1986) Women and Crime: The Female Offender, *Signs*, 12(1): 78. (Loc cit.64)
5. Chodorow, N. (1978) The Reproduction of Mothering: Psychoanalysis and the Sociology of Gender, University of California Press, Berkeley (Loc cit.128)
6. Edleson, J. L. (1999) Children's witnessing of adult domestic violence, *J Interpers Violence*, 14: 839-870 (Loc cit.128).
7. Erman, S. (1994) Ceza Hukuku Özel Bölümü, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, (TCK 448-490), s: 1-45, Dünya Yayıncılık A.Ş. İstanbul.
8. Fonagy, P., Target, M. (1995) Understanding the violent patient, the use of the body and role of the father, *International Journal of Psychoanalysis*, 76: 487-501.
9. Güneri, F. (1996) Aile içinde Kadına Yöneltilen Şiddet, Evdeki Terör: Kadına Yönelik Şiddet, s:37-53, Mor Çatı Sığınma Vakfı Yayınları, İstanbul 1996.
10. İçli ,T.G. (1995) Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluluğu. Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yayınları, s: 2-3,89-98, Ankara.
11. İlkkaracan, P., Gülçür, L. (1996) Aile içinde Kadına Karşı Şiddet, Sıcak Yuva Masalı, İlkkaracan P., Gülçür L., Arın C. (Yayına hazırlayan), s: 13-27, Metis yayınları, İstanbul
12. Pfouts, J.H. (1978) Violent Families: Coping Responses of Abused Wives, *Child Welfare*, 57: 101 (Loc cit. 1).
13. Vahip, I. (2002) Evdeki Şiddet ve Gelişimsel Boyutu, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13(4): 312-319.
14. Watts, C., Zimmerman, C. (2002) Violence against women: global scope and magnitude. *The Lancet*, 359: 1232-1237.